Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь

Беларускі дзяржаўны педагагічны універсітэт
імя Максіма Танка

Л. Л. Шкуцько,
М. М. Сакалоў

ЯЎРЭЙСКАЯ НАЦЫЯНАЛЬНАЯ КУЛЬТУРА ЯК ЧАСТКА СІСТЭМЫ НАРОДНАЙ АСВЕТЫ НА БЕЛАРУСІ Ў 1920–1930-Я ГАДЫ

Вучэбны дапаможнік

Мінск 2001

УДК 63.3(2)613(4Беи)
ББК 947.084.63(476)
Ш678

Друкуецца па рашэнні рэдакцыйна-выдавецкага савета БДПУ імя М. Танка

Рэцэнзент У. І. Навіцкі, доктар гістарычных навук, прафесар

Шкуцько Л. Л., Сакалоў М. М.

Ш678 Яўрэйская нацыянальная культура як частка сістэмы народнай асветы на Беларусі ў 1920—1930-я гады: Вучэб. дапам. — БДПУ імя М. Танка, 2001. — 30 с.

У дапаможніку на прыкладзе становішча яўрэйскай нацыянальнай адукацыі раскрываецца распрацоўка і ажыццяўленне нацыянальнай палітыкі на Беларусі ў 1920—1930-я гады. На аснове архіўных дадзеных і навуковых публікацый прыведзены звесткі аб існаванні яўрэйскай адукацыі ў сістэме агульнаадукацыйнай, сярэдняй спецыяльнай і вышэйшай школы.

Адрасуецца студэнтам вышэйшых навучальных устаноў, а таксама ўсім, хто цікавіцца праблемамі гісторыі міжнацыянальных адносін і адукацыі на Беларусі.

ББК 947.084.63(476)

© Л. Л. Шкуцько, М. М. Сакалоў, 2001
© Вокладка. А. А. Пакала, 2001

УВОДЗІНЫ

Ва ўмовах поліэтнічных краін, да якіх адносіцца і Рэспубліка Беларусь, праблемы нацыянальнай палітыкі і міжнацыянальных адносін займаюць адно з найважнейшых месцаў. Нацыянальна-этнічныя адносіны ў сучасным свеце належаць да ліку глабальных праблем чалавецтва. Зараз на зямлі налічваецца звыш 2000 народаў, прычым больш за 90% з іх жывуць у шматнацыянальных дзяржавах. Беларусь таксама з'яўляецца поліэтнічнай дзяржавай, бо на яе тэрыторыі здаўна побач з беларусамі пражываюць рускія, украінцы, палякі, яўрэі, татары, немцы, літоўцы, латышы, цыганы і іншыя народы. У такіх умовах істотна ўзрастае важнасць захавання стабільнасці і бесканфліктнасці ва ўзаемаадносінах паміж прадстаўнікамі розных супольнасцей, што магчыма дасягнуць толькі правядзеннем узважанай і разнабаковай нацыянальнай палітыкі з боку дзяржавы.

Вопыт такой палітыкі быў набыты ўжо ў першым дзесяцігоддзі існавання Беларускай савецкай рэспублікі, калі ў 1920-я гг. была распрацавана і пачала ажыццяўляцца палітыка нацыянальнага адраджэння. Палітыка беларусізацыі ўлічвала не толькі наспелыя праблемы эканамічнага, сацыяльнага і культурнага развіцця карэннай беларускай нацыі, якая пераадольвала цяжкую спадчыну паланізацыі і русіфікацыі. Састаўной яе часткай з'яўлялася палітыка задавальнення нацыянальна-культурных і эканамічных патрэб усіх народнасцей, якія складалі насельніцтва беларускага краю.

Такое стаўленне ў поўнай меры праявілася ў 1920-я гг. у дачыненні да яўрэйскай адукацыі, што з'яўлялася важнай сферай духоўнага жыцця прадстаўнікоў гэтай шматлікай этнічнай групы на тэрыторыі Беларусі. Разам з тым, гісторыя яўрэйскай адукацыі на мяжы 1920-х і 1930-х гг. адлюстравала трагічны лёс нацыянальных культур, стаўленне да іх з боку камуністычных улад у перыяд пабудовы сацыялізму, калі прыярытэт быў аддадзены інтэрнацыяналізму замест збалансаванага спалучэння яго з нацыянальнымі інтарэсамі.

Вывучэнне здабыткаў і дасягненней, цяжкасцей і пралікаў, памылковых падыходаў у ажыццяўленні нацыянальнай палітыкі на Беларусі ў 1920—1930-я гг. мае і сёння не толькі навуковы інтарэс, але і практычнае значэнне. Аб гэтым сведчаць шматлікія публікацыі і навуковыя распрацоўкі як па гісторыі самой нацыянальнай палітыкі ў тыя гады, так і па асобных напрамках яе здзяйснення. З 1997 г. выходзіць штоквартальны інфармацыйна-навуковы часопіс "Нацыянальныя меншасці на Беларусі і ў свеце", які выдаецца Міжнароднай Акадэміяй вывучэння нацыянальных меншасцей. Адметнай з'явай стала выданне зборніка навуковых артыкулаў "Нацыянальная палітыка і міжнацыянальныя адносіны на Беларусі ў XX стагоддзі" пад рэд. А. М. Мацко і М. К. Сакалова (Мінск, 1997), "Нацыянальна-дэмаграфічныя працэсы на Беларусі" пад рэд. А. А. Кавалені, В. Ф. Касовіча (Мінск, 1998). Праблемы нацыянальных узаемаадносін і развіцця асобных нацый на тэрыторыі Беларусі адлюстраваны ў артыкулах і манаграфіях Э. Іофэ, І. Герасімавай, Э. Дубянецкага, Л. Лыча, В. Лукіна, У. Тугая, С. Яцкевіча, І. Канапацкага і іншых навукоўцаў.